

pena aliqua fensus ex igne proveniente, mitior tamen, quam iniurias. Altera fententia extrema afferit nullam panam esse palliis nec damni, pessimum, non quidem quia nullum inordinatum habetur declarationem, cui tantum correspondet pessima fensus nec damni, quia de amissione beatitudinis non trahuntur, sed se conformant divina voluntati. Tertia tandem media, & communissima inter Catholicos sententia est, pueros ob origine pecatum esse utique pessima puniendos, nullatenus pessima fensus praesertim ab igne infligendis, quam idem diximus esse Divi Thomae, Divi Bonaventurae, & aliorum Scholasticorum, 2. dist. 33. & omnium Recensiorum. Unde pro resolutione questionis diximus illi primi, pueros cum originali decedentes pessima damni esse puniendos, quod probavimus, quia pueri cum originali decedentes conspectu DEI perpetuo sunt caritatis illo Ioh. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu non potest intrare in Regnum Dei, pena autem damni in talis caritatis consistit, & omissionis celestis beatitudinis. Tunc quia ita determinavit Innocentius Tertius cap. Majores de Baptismo dicens panam peccati originalis esse caritatem divinam vestimentis actualis vero perpera gehenna cruciam, & idem habetur cap. Nulla praeceptio de Consecratione distinct. 4. hi verbis 3. Nulla praeceptio Baptizatum Christi salutis permittitur infans, quia infantes se per Sacramentum, quod ad hoc est divinitus institutum, in credentium numerum non transire, profilo in tenebris quoniam id est, divina visione carent, quia illuminarentur. Tunc tandem quia absolute loquendo non est futurus aliquis medium statutus in Inferno, & damnatos, in quo quis felicitate, & beatitudine, ut definitum est in Concilio Araucano post Can. 77. tom. 1. Conciliorum, ubi dicuntur. Si quis dicat, id est dixisse Domini, in domo Patris mei mansones multe sunt, ut intelligatur, quia in Regno Cœlorum erit aliquis medius, aut aliud, aut aliud locus, ubi beathe vivant parvuli, qui sine baptismio ex hac via migrarunt, anathema sit.

68 Deinde diximus ibidem nro. 159. parvulos in Lymbo nullam pati pessimam ignem, nec post diei iudicii palliis alias corporis afflictiones, quam assertione inquit D. Bonaventura omnes Magistrorum approbare committunt, & Scotus illum fententiam Magistrorum appellat, probavimus ex Innocentio Tertio cap. Majores citat, definitio solam visionis caritatem esse pessimam decedentes cum originali; & etiam ex Concilio Florenti, sub Eugenio Quarto in litteris unionis afferentes in mortali, vel originali mox in inferno defendente, hoc est in infernorum terg partes, ut expouint communiter, sed pauci iniquitatis puniendos, quam iniquitatem in eo considerate dicit, quod originali sola pessima damni respondet, actuali autem utramque damni, felicitate, & fensus; ergo ex Concilio cum solo originali decedentes nullam ignem pessimam patiuntur. Plures etiam Patrium autoritates referunt S. Meron in cap. 1. ad Roman. disip. 33. apud ipsius videndas quibus permisimus merito inquit, oppositam fententiam tenentes parvolum tortos vocari, & proprieatem illam, tamquam duram, esse ab omnibus exclusum; quam enim valde duram appella D. Bonaventura distinct. 33. part. 3. q. 1. quod hac ratione probat, etiam Scotus cum ipso, quia acerbitas, pessima quantitate fletationis correspondet juxta illud Apocalyp. 18. Quantum gravissimam in inferno tormentum, & lumen; sed parvuli nullam delectationem inordinatam habuerunt, nec in spiritu, nec in carne; ergo nec ullum tormentum, aut pessimam iusti pati debent.

Confirmatur, quia nemo punitur pessima positiva, & sensibili, nisi propter peccatum actuale propria voluntate commisimus etiam si aliquem habeat habitualem defectum; quamvis enim Princeps iuste post aliud officio reiurere, ut indignum, quem novit esse habere habitualem defectum, aut pronum ad furtum; non tamen iuste ob illud punitus potest; sed tantum quando re ipsa futurum si sicut pariter in propoitione, quam parvulus possit in Celorum Regno excludi, ut indigni, ob gratia defensione, & habitualem, seu originale peccatum; non propter posse ipsa, & sensibili debent puniti, quia propria voluntate nihil emonstratur, hoc enim nimis durum videtur. Tandem, quia alias sequeretur hujusmodi infantes cum solo originali decedentes in Inferno damnatorum puniri, ne quo duo distinguunt habitacula, Infernum, scilicet, damnatorum, & Lymbum puerorum, quamvis enim dicteret pueri mitiori pessima puniri, si tamen semel ultraque pessima puniuntur, & gehennam, ut ipsi damnatorum, non ob id distinguenda essent duo habitacula, ut patet in damnatorum, qui inquali ignis pessima puniuntur. Et quamvis aliqui totum id gratis concedant, hoc tamen non consonat, ut dicimus I.c. communis Ecclesie, & Patrium haec loca pessimam habentur terram distinguunt, Lymbum nempe puerorum, & Infernum damnatorum, unde Bernardus inquit, quod sola propria voluntatis ardor in inferno.

69 Hanc autem locorum distinctionem ad recipienda annuit. Altera fententia extrema afferit nullam panam esse palliis nec damni, pessimum, non quidem quia nullum inordinatum habetur declarationem, cui tantum correspondet pessima fensus nec damni, quia de amissione beatitudinis non trahuntur, sed se conformant divina voluntati. Tertia tandem media, & communissima inter Catholicos sententia est, pueros ob origine peccatum esse utique pessima puniendos, nullatenus pessima fensus praesertim ab igne infligendis, quam idem diximus esse Divi Thomae, Divi Bonaventurae, & aliorum Scholasticorum, 2. dist. 33. & omnium Recensiorum. Unde pro resolutione questionis diximus illi primi, pueros cum originali decedentes pessima damni esse puniendos, quod probavimus, quia pueri cum originali decedentes conspectu DEI perpetuo sunt caritatis illo Ioh. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu non potest intrare in Regnum Dei, pena autem damni in talis caritatis consistit, & omissionis celestis beatitudinis. Tunc quia ita determinavit Innocentius Tertius cap. Majores de Baptismo dicens panam peccati originalis esse caritatem divinam vestimentis actualis vero perpera gehenna cruciam, & idem habetur cap. Nulla praeceptio de Consecratione distinct. 4. hi verbis 3. Nulla praeceptio Baptizatum Christi salutis permittitur infans, quia infantes se per Sacramentum, quod ad hoc est divinitus institutum, in credentium numerum non transire, profilo in tenebris quoniam id est, divina visione carent, quia illuminarentur. Tunc tandem quia absolute loquendo non est futurus aliquis medium statutus in Inferno, & damnatos, in quo quis felicitate, & beatitudine, ut definitum est in Concilio Araucano post Can. 77. tom. 1. Conciliorum, ubi dicuntur. Si quis dicat, id est dixisse Domini, in domo Patris mei mansones multe sunt, ut intelligatur, quia in Regno Cœlorum erit aliquis medius, aut aliud, aut aliud locus, ubi beathe vivant parvuli, qui sine baptismio ex hac via migrarunt, anathema sit.

70 Addimus tandem distinct. 4. cit. q. 6. de pena peccati originalis nro. 162, quod illi pueri sint pessimi & pessima pessima damni, non tamen de illa ullam habituolo dolorem, vel tristitiam, ut docent D. Bonav. & Scot. loc. cit. 2. dist. 33. quod illi probavimus auctoritate Nysseni oratione de infantibus, & D. Aug. lib. de peccatorum meritis, & remissione dist. 27. ubi ait infantes in Lymbo nec tristri, nec dolorem pati, quod etiam tenet Valerius, S. Salas, Leffius, Becanus, Arriaga & Alii Recentiores, appellant Infernum, que tamen de inferno proprio dicto, qui est locus damnatorum, non sunt intelligenda, sed de Inferno generaliter sumptu, ut significat quemlibet locum videretur terreatum existentem: ut supra dictum est distinct. 4. de Purgatorio q. 1. ar. 1. n. 10. Ita pariter in proposito intelligende sunt alia auctoritates, quia animas parvulorum cum originali decedentium dicunt in Infernum defendere, vel in Inferno detinere.

71 Addimus tandem distinct. 4. cit. q. 6. de pena peccati originalis nro. 162, quod illi pueri sint pessimi & pessima pessima pessima damni, quam assertione de D. Bonaventura, & Scoti qui si infantes de tali privatione beatitudinis trahentur, cum tristitia secundum Augustinum sit id, quod nobis invitis accidere; ergo ipsi involuntarie statum suum sustinent, & velle non oportet, & ita contra dilpositionem divinam murmurantur, & quod id habent inordinatum voluntatis dilpositionem, quod videatur absurdum, nam sententia divina est dilpositionem, quod ubi cunquecederit lignum, ibi Rabi; igitur cum illi nullam voluntatem inordinatum habuerint in eo statu, sequitur, quod nullam tristitiam interiore habent. Confirmatur, quia si trahentur de caritate beatitudinis, & divinae visionis cum desperatione de ea, qui non habebunt spem, igitur habent pessimam gravissimam inter pessimam damnatorum, scilicet tristitiam ex desperatione. Deman inquit D. Bonav. dist. 33. cit. art. 3. quia infantes non habituolo tristitiam, quia causas foliatae habent, que tam impudent, v.g. quod non peccaverunt peccato actionis ex una parte, & quod non patiuntur pessima ignis, ut damnati in Inferno ex aliis pro ratione fatis idoneam affert S. Doctor, qui nimis infantes constituti sunt a Deo in statu quodam medio inter Beatos, & damnatos, quare opus fuit, ut ex una parte beatitudine carent, sicut damnati, & ex altera medium habent dolorem, sicut Beati. Ex quo hec, ut sicut agnoscamur ex caritate beatitudinis, ad quam fuerint ordinati, & ex hac parte magnam habent tristitiam occasionem; quia tamen finali agone cum eis evasili gravissimas inferni penas, & peccata mortalia; ita quia in æquilibrio sunt constituti, ut non doleant de ea beatitudinis amissione, sed potius gaudeant de pessimam inferni invasione, quam rationem exteris probabiliter existimat Arriaga disip. 33. fest. 3. objectus autem contra predicta alerta de statu parvulorum vide exalte soluta loc. cit.

72 Quinto queritur, an infantes in Lymbo patientem pessimam carceris, & localis detentionis post iudicium. Pro cuius difficultatis solutione diximus q. 6. cit. art. 3. n. 173. cum Vulpio nostro disip. 143. art. 3. difficulter evitari, posse, quod animas infanticas hanc carcerem, & detentionis localis pessimam in Lymbo non patiantur, quia tamen concilio adhuc non legi aliquam pessimam originalis culpa debet paterne solam damni pessimam, & infernum damnatorum, unde Bernardus inquit, quod si tamen si talen ibi patiuntur pessima, utique id ei non obvenit.

ex divina iustitia puniri, sed omnino ex Diabolico tyrannide procedit, permittente Deo, quoniam iure belli in universum genus humanum acquisivit, licet iusto titulo, quando in Paradiso terreni primorum nostrorum parentum vitor evasit. Quia igitur infantes cum originali decedentes ad hoc esse dicuntur sub potestate diaboli id est ab eo, permittente Deo, iustificare, & tyrannice in eo subterraneo loco detinentur, tamquam in carcere, quoniam Melissus Christus hac tyrannica potestate Luciferum non privavit supra animas omnes defunctorum, sed solum super decedentes in gratia. Quoniam ergo non iustificare post iudicium, non solum secundum divinitatem, sed etiam secundum humanitatem, que veritas est de fide, nam in plurimi Scriptura locis expresse traditur, ut patet Luca 1. Et regnabit in domo Jacob in aeternum, & regni eius non erit finis, ubi est ferme de Christo homine, & Daniel 7. Ecce in nubibus dominus veniens, & usque ad antiquum dierum personam, & deinde ipsa factum, honorem, & regnum, & omnes populi tribus, & linguis ipsa seruient, potissimum aeternam, quia non servaretur, & eadem veritas, & regnum eius, quod non corrumperetur, & eadem veritas ex fidei principiis aperte deducitur, quia in Symbolo vita aeterna proficitur, atque beatam, in qua cum Christo regnatur fons multo ergo magis ipse Christus in aeternum regnabit. Quanto autem tempore duraturum sit iudicium ait D. Augusti l. 20. de Civite. c. 1. & Scotus cum ipso loc. c. esse incertum, cum nullum expellum de hoc in Sacris Scripturis testimonium habetur, licet enim communiter dies iudicij appelletur, non sumitur ibi dies pro naturali die, sed pro toto tempore quo iudicium fieri; verisimiliter tamen est nec duraturum tantum per infans, ut iam diximus nec magna temporis morsa, hec enim ad examinandas singularium conscientias necessaria Christo non erit, nec ad sententias profenderant, sed brevi tempore fieri, ut ex illis Christi verbis colligitur, sicut ex iis fulgar ab Oriente, & pars uirginis in Occidente, sic etiæ advenit filii hominis.

QUÆSTIO QUARTA.

De Mundi innovatione post iudicium perstat.

72 Conveniunt Patres, & Doctores post iudicium, & redditum Christi in Cœlum, mundum esse renovandum, quia mundus nunc abstat futurum generationibus, & corruptionibus, & corruptionibus accommodatum, judeicio autem perfecto hec modo generationem, & corruptionem continuata successu consumbit, & id est opus erit tunc etiam mundum innovari, & aliam acquirere immortalis vita proportionatum, quod Paulus significavit ad Roman. 8. dicens, quod in fine mundi ipsa regna liberabitur à servitute corruptionis in libertatem glorie filiorum Dei, & convenienter etiam, pacis quibusdam exceptis talem mundi innovationem post iudicium paratus esse futurum, & rationem affligit, qui apicum tempus non erit talis renovationis; nisi polliquam ex hoc mundo proficiat, ut velut inanimati trunci ibi detinenter, ut bene discutit Arriaga disip. 32. fest. 3. ad quid enim Deus eos a mortuis exsuscitat? & in etiam viri perfecti, si nollet ejus illius reliqueret sensum? haque sive in Lymbo post iudicium sint adhuc permanenti, sive ex superiori terra, quorum neutrum tamquam certum ex Scriptura, vel Patribus postulamus affirmare, perpetuam patientem pessimam damni, non autem sensibilem, ita discutimus l.c. de quo alia plura ibi visi possunt.

73 Sexto tandem queritur, an prolata fententia absolvendum, ac dissolvendum sit iudicium. Et affirmative respondentem est, tunc quia, cum sententia sit veluti ultima iudicij forma, haec prolata jam sibi nihil aliud impedit agendum; tum quia ut ait Doctor disip. 47. cit. quæst. I. S. De resto licet prolata fententia, ac eis exercitu distinguunt possint tamen cum fententia Christi sit efficax, statim sine mera executioni mandabitur, & per modum efficacis imperii ab ipso proficeretur *te maledicti*, &c. & *Venite benedicti*, &c. Statim ergo ad vocem, & imperium Christi Judicis acribetur terra, ut damnatorum devoret, & corpora damnatorum in Infernum descendant; cum enim corpora illa sorte subtilitatis non sint affecta, que est propria Beatorum, corpus terra penetrare non posuerunt, atque ut maximus terra hiatus tunc aperietur ad illa recipienda, ut Patres communiter docent, nec aliud miraculum tunc est excoquendum, precipue cum ille terra hiatus ad mundi purgationem, & renovationem deservire possit, ut posita dieiemus q. seqq. Et ex alia parte Christus eodem tempore cum omnibus electis eadem, vel fieri potest, major gloria, & triumpho in Cœlum redit, unde iudicium descendenter, ut ibi perpetuo cum illis regnet, quia secundum fideli dogmata propria fides, & lo-

Qualis futura sit hoc mundi renovatione post iudicium.

74 Primo queritur, An mundus post iudicium secundum substantiam destruetur, & sensus quicunque est, an tota mundi machina, ut Cœlum æthereum id est, Cœli omnes, & elementa post iudicium destruentur, ita ut omnia annihilanda omnia, & alia nova creanda, an saltum formæ eorum substantiales destruantur, vel tandem facienda sit in eo talis mutatio, & innovatione occidentalis, ut non apparent esse idem qui prius. Verisimiliter autem doctores Catholicci, quod refert S. Augustinus contra Pelagianos lib. 1. de origine anima cap. 9. & lib. 2. cap. 12. Sed nego ex hoc recte infernum, ut Amicus disip. 25. fest. 3. ita infantes illos etiam post iudicium sub potestate Diaboli manueros, ut in loco subterraneo, tunc Lymbum vocant, tamquam in carcere sine perpetuo reclaudi, ubi nunc eorum animas moratur, & omni corpora luce priari. Non inquit, id recte infernum, quia gravissima pessima sensibilis est illa detinatio in loco tetro, & obscuro, ubi nec videre, nec se movere, nec in aliis impinguo possent, ac velut inanimati trunci ibi detinenter, ut bene discutit Arriaga disip. 32. fest. 3. ad quid enim Deus eos a mortuis exsuscitat? & in etiam viri perfecti, si nollet ejus illius reliqueret sensum? haque sive in Lymbo post iudicium sint adhuc permanenti, sive ex superiori terra, quorum neutrum tamquam certum ex Scriptura, vel Patribus postulamus affirmare, perpetuam patientem pessimam damni, non autem sensibilem, ita discutimus l.c. de quo alia plura ibi visi possunt.

Y

Ita

at loco cit. fuisse discurremus; & hec sententia Scotti ubi supra p. 47. quæst. 2. D. Bonavent. ibidem part. 2. quæst. 1. D. Thomæ p. 47. quæst. 2. art. 4. & aliorum Scholasticorum ibidem. Dices videri inconveniens, quod omnia mixta sint igne peritura, quia vel illa futura sunt postea in mundo innovato, vel non, si primum; ergo fructus prius corruptentur, ut postea iterum producentur; si secundum, hoc videtur contra perfectionem mundi, et quicunque innovationem. Patres enim communis sententia dicunt, toto mundu in perfectiorum statum esse commutandum, sed mixta ad perfectionem universi valde spestant, sive enim perfectiora corpora, quam ipsa elementa; si ergo elementa sola maneat, & mixta cuncta perirent, universum valde imperfectum remanebit. Respondet negando assumptionem, ad probationem dicendum post mundi conflagrationem, & expurgationem mixta non amplius esse futura; cum hec omnia ad uim hominis referantur ratione corporis corruptibilis, qui quis tunc cessabit; neque ob id universum imperfectum remanebit, quia alia supplebit Deus, quæ illud sine illa comparatione perfectus reddent, ut loc. cit. dicitur. Completa autem mundi conflagratione, & expurgatione omnia exrementa, ac omnes mundi fortes in infernum cum reprobis deridentur cum parte illius ignis impiorum, ut docent Ricard. & D. Thom. d. 47. q. 2. art. 3. & alii Theologi ibidem, quod probant ex Baffilio in illud P. 25. nos Domini intercedentes flamman- gnis, dicente, crastores partes illius ignis in infernum esse proscriptas, subtiliores verò, & lucidiores superius remansuras, quo circa versimile est, ut ait Suarez ubi supra illustreret hanc, qui fieri ad reprobus deverbant ex parte iudicio, ut supponit dictum est, esse duraturum, quoque mundi purgatio absolvatur postea sive quam omnes mundi fortes, & exrementa per illum in infernum fuerint detraha, reclaudendum est, & terram in suam integratem esse restituendum.

so Sexto queritur, an etiam homines tunc viventes igne conflagrabunt. Convenient Patres, & Theologi, reprobos omnium, quære judicium vivi reperient, igne conflagratos, & ex eo moritos, quod ex pluribus Scriptura locis expressè descripti, ut ex P. 69. Ignis ante ipsam præcedet, & inflammat in circuitu innumerous ejus, quem locum Hieronymus expōnit, quod ignis iste Sancos purgat, & peccatores consumit, & P. 49. Ignis in corpore eius exaratur, & circum eum tempestatis valua, ubi Glosa ordinaria ait, quodignis materialis, & malae conscientie torquebat impios, cum eum confidant, & Ieronyn. inquit, quod duplicem hic ignis intelligitur habere virtutem, illuminat enim, & exurit, gaudenti justi, quia illuminantur ex eo, timent peccatores, quia præcēdi sunt ab eo. Item ex Malach. 4. adhuc clariss. Ecce enim dies veniet faciens, quasi omnis, & ergo omnes impiebi. Omnes facientes impotestis, & inflammabiles dies venient, qui non dereliquerit eis radicum, & gerens, quem locum etiam Hieronymus expōnit, quod venierit dies iudicii, que Sancis lux erit, peccatoribus tenebris, & ipsa dies erit succens, quia caminus sive ciborum, ut omnes impius revertantur in stuprum, cumque eos inflammarerit, atque comburatur, non resinet in eis ullam radicem, & germin malitiae. Denique Iacob. 1. Caledicunt sumus ligantes, & terra sic vis fermentum arreteret. Obstatores etiā, scilicet his inserviant, ubi Intel. intelligit habitores, qui vivi inventur, & Leyanus ait, quod in igne conflagrationis morientur omnes, qui tunc vivi reperientur, quod etiam ratio ipsa facit, quia maximum effectus miraculum, si tunc mundo ante iudicium conflagrationem omnes homines tunc existentes conserventur illi, si ergo omnes, homines tunc viventes in igne conflagratione morientur, hoc præcipue de reprobus verificari debet, ut enim docet Philosophicus axioma, propter unum quod tale, scilicet magis, sed propter hominum peccata mundus conflagrabit, ergo tanto viventes.

so De electis vero tunc viventibus, an etiam ipsi igne conflagrabunt, est aliqua difficultas. Quidam enim negaverunt electos tunc temporis viventes esse morituros, aut refusantios sed solum immutandos, aut transformandos in qualitatibus; & perfectionem gloriosorum corporum resurgentium, quod præfertur ex Paulo deducunt. 1. Corinth. 15. ubi juxta editionem Graecam sic legitur; Ecce mysterium vestrum dico, non omnes quidem dormiemus, omnes tamen immutabimur, quæ verbis significant non omnes electos esse refutatores, quia non omnes morientur, illi inimici, qui in die iudicii vivi inventur, omnes tamen fore ad statum gloriæ transferendos. Alii vero concedunt quidem etiam electos tunc viventes esse quidem morituros, quia lex illa universalis est; Sicutum est bonis semel mori, non tamen conflagratione ignis tunc futura, sed morituros esse in ipso raptu, cum obvia Christi sunt, quod ex illo Pauli de-

dicunt t. ad Thessal. 4. ubi de resurrectione loquens corum ipsi præcesserunt, induens perfecionem eorum, qui tunc existent, ait, Deinde nos, qui vivimus, qui reliquimur, simul cum illis rapi- mur in nubibus ob viam Christi in aera, & sic semper cum Domino erimus, pro qua sententia adduci solet SS. Ambrosius, & Augustinus. Verum communior, & verior sententia Patrum, & Theologorum est omnes homines omnia morituros, etiam tempore iudicii viventes, ut iam ostendimus dis. præced. quæst. 1. art. 3. ab initio, juxta illud Pauli t. ad Corinth. 15. Secundum vero Adamom etiam moriantur, ita & in Christi omnes vivificabuntur, à qua generalitate non est illa ratio sufficiens, ob quam excipiuntur, qui in die nostrarum vivent, & ibidem diximus locum ex 1. ad Corinth. 15. adductum juxta editionem Graecam non urgere, nam vetus vulgata Latina legit; Omnes refugemus, sed non omnes immutabimur, & vulgata editio præferenda est, ut discernat Concil. Trident. S. c. 4. 5. & admittendo etiam editionem Graecam jam ibi declaratum est, quoniam non intelligi debet, Quidam autem tunc viventes sint morituri, & an etiam ele- stigine conflagrabunt, etiam diximus ibidem apud Patres, & Theologos sententiam affirmantem facta esse communem, nam adducta Scriptura loca ex P. 49. Ignis in corpore eius exaratur, & P. 51. Ignis ante ipsam præcedet exponit etiam de electis, quod igne conflagrabunt, ut purgentur, unde Glosa Ordinaria in loco cit. P. 45. ait, quod ignis illæ erit perfectis quibus tibus pueri, minus perfectos purgabunt, & malos comi- tabunt, & in illud Isaia cap. 66. Ecce dominus in igne ventus, & in igne iudicabit, inquit, quod ignis illæ erit exterius malis, quos involvet, & adducet ad supplicium aeternum, & eo purgabunt, quod in bonis purgantur illi. Et hanc diximus loco citato esse expressam D. Thome sententiam 4. dicitur, 47. art. 4. ad 3. ubi ait, quod ignis illæ quantum ad sui principium erit ante resurrectionem, & incinerabit corpora honorum, & malorum simul, cum purgabit corpus mundi; sed honorum abique dolore, malorum cum dolore secundum peccati quantitatam, & sic etiam discritus D. Bonaventura d. 47. quæst. ultim. ubi autem tunc est ignis conflagrationem in iudicio non tantum ad reproborum punitionem, sed etiam ad electorum purgationem quia debet uniuscujusque opus probari, & purgari in igne, ut totaliter suscitetur mundi in conspectu Dei; & in fine quædam, nisi debet, quod ignis illæ erit ad purgationem electorum, & non ad consummationem, & idcirco sicut pueri in camino ignis ardentes divina sunt virtute servati illi, si sit in illo ignis, qui electos purgabit. Neque obstat, quod Ambrosius, & Augustinus dicant electos viventes tempore iudicii in ipsum rapti morituros esse, cum presentem Christo ad iudicandum venient, si quidem explicari possint, quod in eo rapti quidem morientur, sed modis aliis exigne proceder, non enim haec duo inter se repugnant, praesertim cum illi SS. Patres ex illo iudicium omnes tunc viventes per ignem esse perituros, ut recte Brancus nosler advertit, dis. 11. art. 9. apud quem plura alia de hoc videri possunt.

so Septimo queritur, an etiam homines defuncti tunc resurgent igne conflagrabunt. Et quidem de reprobus, ac damnatis, hoc certum est, omnes enim SS. Patres docent, quod damnati statim post resurrectionem poenam sensus etiam in corporibus resuscipiantur experiri incipient, & ab igne derineri, & cruciari, quia de causa ignis ante iudicium advenit, qui latenter eum locum occupat, in quo erunt corpora damnatorum. Est igitur solum difficultas de electis, qui velut regn vivi ante Christi adventum, vel ante mortui, nondum tamen ad gloriam admisi, quia in Purgatorio corum animæ purgabuntur, an resuscipiantur, corporibus sint aliquantulum cum paucione conflagratur, ac etiam de ipsa electis jam beatis, & comprehensiblibus, qui corpore resuscipiantur, antequam ad Cœlum in anima, & corpore cum Christo redirent. Aliqui dixerunt omnes electos corpora realientes, fivè sim electi, qui erant inter vivos veniente Christo ad iudicandum, fivè quorū animæ jacerent in Purgatorio, fivè tandem sint Sancti, id est, quorū animæ Deo fru- bantur in Cœlo ante corporum resurrectionem, omnes, inquit, istos dixerunt esse per ignem probandos, & aliquid per illum paucos, & haec tamquam aurum probatos in Cœlum cum Christo post iudicium iteros. Alii vero mitius loquentes dixerunt omnes prefatos esse per ignem probandos, ita tamen, ut qui iam comprehensores erant, & Deo fruabantur, nullam in anima, vel corpore sentient passionem, qui vero inter vivos erant, vel in Purgatorio, ille adhuc habent delicta nondum purgata, aliquam penitentiam sunt adhuc latentes per ignem conflagracionem, & aliquam per illum paucionem sentient in anima, & corpore resuscipiantur, & sic salvi erant. Fons fundamentum est illud Pauli dictum t. Corinth. 3. Dies enim Domini declarabit, quia per ignem revelabitur, & uniuscuiusque operis quanto sit ignis probabit, unde Ecclesia canit in Officio Dei.

Corrum,

corrum. Quæ videntur est iudicare facultum per ignem, quia nimis omnes sunt per ignem examinandi, & probandi, tamquam instrumentum divini iudicis. Confirmatur ex Ambro- si, Hieronymo, Hilario, & pluribus aliis Patribus dicentibus omnes iustos per ignem esse purgandos, aut probandos, vel examinandos, quorum testimonia referunt Brancus nosler dis. 11. art. 10. & 11. Et hoc tandem etiam ratio ipsa fuderetur, quia cum homo anima, & corpore confusa peccata committat; etiam in corpore, & anima purgandus erit aliquo modo post resurrectionem.

so Opposita sententia communior est, & probabilior, ut Suarez ostendit dis. 57. lecit. 1. & Brancus nosler loc. c. & clare deducit ex Paulo t. Corinth. 15. ubi dicitur tantum ordines resurgentem resecat, unum iniquorum, & reproborum, qui resurgent quidem, sed non immutabuntur, alterum iustorum, & electorum, de quibus Paulus ait, Primiti Christi, deinde i. qui sunt Christi, de quibus pollicet subdit feminorum corpus spiritualis, &c. & i. Thebalonicen. 4. Morens qui in Christi fuit, resurgent primi, deinde nos, qui vivimus, qui reliquimur, si nul raptus cum illis in nubibus ob viam Christi in aera, & si semper cum Domino erimus; ergo nulli erunt iusti post resurrectionem purgandis, sed omnes in corporibus gloriosis resurgent. Et quando Beatus, qui jam Deo fruuntur, nulla videatur ratio dubitandi, cum enim jam sunt beati, opus est, ut fini omniundo mutui, quia nihil coquinatur intrabat regnum Cœlorum, tunc quia non sunt capaces doloris, & tristitiae, tunc tandem quia Beatorum corpora resurgent impascibilis, ut ostensum est dis. præced. quare concludendum est, quod Beati in resurrectione corporibus resuscipiantur, vel non tangentur ab igne, vel si tangentur, nihil ab eo patientur, neque sensibili, aut alio modo per eum crucifabuntur, & ita expresse docet D. August. lib. 2. de Civit. 18. ubi movet hoc dubium, dicens. Foristi alii quisquer, si post factum iudicium iste mundus ardescit, antequam pro illi Coelum novum, & terra nova reponantur, eo ipso tempore conflagracionis ejus, ubi erunt Sancti, eum qui habent corpora in aliquo corporali loco esse necesse sit. Et solvens dubium inquit, possumus respondere, futuros esse in superioribus partibus, quo non ascendet flamma illius incedit, quemadmodum, nec una diluvii, talia quippe illi inueniunt corpora, ut illic sint ubi esse volunt; sed nec ignis illi inveniunt corpora, ut res purgari autem proprie loquuntur, & mundari significat, & ideo in rigore maculam in eo, qui purgantur, supponit. Sancti ergo, & iusti die iudicii dicuntur agere probandi quæ negativæ, quæcumque ignis illæ dannostratos crucians, & Sanctos non attinentes coram sanctificatione, & iustitiam quæ probabile, & concebatur. Deinde Paulus ibi duplex hominum genus distinguit, qui in extremo iudicio sunt conparit, quorum aliqui aurum, argenteum, & lapide pretiosi superadducant, & operæ habent, & permaneant, hoc est, quæ ignis non subiacent, & inquit, quod illi mercede accipiunt. Alii ferunt, & siq[ue]liger lifcant, id est, habent venialia, vel alias poena luenda debent, & inquit, quod illi tormentum ignis patiuntur, & salvi fent quæ per ignem, sed non dicunt, an ante, vel post resurrectionem; unde ex illa textu nihil contra haec secundan sententiam colligi potest.

so A confirmationem dicentum Patres non sentire, omnes factos esse per ignem purgandos, sed tantum effi probandos, & examinandos per ignem modo jam explicato, quatenus in extremo die ignis dannostratos crucians, & illos non attinentes coram sanctificatione, & iustitiam quæ probabile, ac constitabitur. Quod si interdum purgandos effi dicant, & de purgatione pro parte dicta loquantur, non de omnibus Sanctis, & iustis id absolute intelligendum est, sed de his, qui purgatione indigebunt, nonque de igne conflagrationis in die iudicis loquuntur, sed de igne, quo peccata purgantur, neque de iudicio universalis, sed de particulari cuiusque, unde Hieronymus Sophon. 1. circa illa verba. Vox dei Domini amara, ait post referi, & ad con- summationem mundi, & unicuiusque exitum vite, & tandem si loquuntur de igne conflagrationis in die iudicis universalis, non significant, an dñe, vel post resurrectionem sit futurum. Ad rationem responderet negando consequentiam, quævis enim ab ratione allata necesse sit, ut satisfactio pro culpa in corpore commissa, in corpore etiam incipiat, & ab ipso homine adhuc in carne vivente fieri debet per contritionem, & dolorem, atque illi corporis etiam aliqua poena officiarur, atque cum tota ratio culpis, & offensæ divine in anima existat, corporis vero fit organum solum quo anima uitetur ad suas operationes exercandas a sensu dependentes; ideo perfecta peccato purgatoria in sola anima fieri debet, & pecuniam consumari atque id si post mortem aliquid purgandum remaneat, & aliqua poena luenda, in ipsa anima expiri potest, ac debet, quæ est pars hominis principalior, & præcipua peccandi causa, ac quæ ideo noluit Deus aliquid purgandum post resurrectionem reservari, ut ait etiam Suarez t. de Civitate.

Materiæ Theolog. Morali.

Item pertingeret quia ultra secundam aeris regionem non ascendet, ut modo dicebamus. Denique de omnibus elementorum innovatione diffusae discutit Joannes Gerson in summa de gaudiis Paradisi dicens ad immutandam mundi faciem in pulchritudinem elementa omnia fore purganda, & eorum purgationem in hoc confidere, quod proficinetur ab igne eius combutibilitas, ab aere obfusoribus, ab aqua glaciatis frigidis terrae, terra gravitas, opacitas; atque etiam luce quadam divinitus perludentur, & speciosiora reddentur elementalia corpora, itau terrae futurae in superficie exteriori pervia, sicut vitrum, aqua sicut cristallus, agnus nunc Caelum, & ignis, ut nunc lumina Caelum, sed de elementalium innovatione alia plura videntur apud Brane, disp. 12, cit. art. 7, 8, & 9.

ARTICULUS SECUNDUS.

Qualis futura sit mundi consagratio ad ipsam expurgandam.

8. Quartus queritur, an plantae, & animalia bruta innovabuntur? Communis Patrum, & Theologorum sententia negat, quia præ aliis optimè declarata, & probat D. Bonavent. 4. dñs. 49. a. 3. q. 4. dicens, quod plantæ, & animalia bruta non innovabuntur, quia ultima eorum perfectio est corruptibilis per naturam, & ortum, & radicem habet à materia, unde non sunt idoneæ ad vivendum, fuit durandum exteraliter; & forma autem corporum super cœlestium sunt incorruptibles omnino, similiter formæ elementorum incorruptiles sunt secundum eorum, & secundum partem quantum est in se, quia sunt corpora simplicia, unde quod corruptibile, hoc est per actionem venientem ab extincione, & id est remota illa actione remanent incorruptibles. Ex quo patet quod plantæ, & animalia non sunt principitaliter ad pratinum terræ, sed ad hominim obsequium nec ad Dei laudem nec ad universi perfectionem, nisi secundum statum eum, qui est corruptibilis, & variabilis, & id est non operatur innovari, similiter sunt de perfectione universi ex parte tantum, quia est habitatculum homini viventis animaliter, sed potius spiritualiter effecti non, & id est concreta sunt homini, quia homo alimonis indigebat; unde terra post diem judicii non habebit ictum ornatum; nec operetur, quod multi formis sit, immo ipsa uniformitas erit ei in ornatum. Ita Seraphicus Doctor loco citato. Ex quo patet, quid præter Angelos, & homines duo tantum genera creaturarum supererunt post iudicium extremum, alterum cœlestium corporum, alterum elementalium, & deducunt ex fine principio, ob quam ejusmodi corpora mixta sunt generantur, & conservantur, qui est humanae vita sustentatio per generationem, & nutritionem, tunc autem huiusmodi sustentatione vita hominum non erit opus; ergo neque oportebit huiusmodi corpora mixta, plantas fructus, & animalia bruta ulterius permanescere. Tam quia tunc mous Cœli fabricabit, atque ejus actio, & influentia in hac inferiora, ut constat ex dicendis à seq, sed sine actione Cœli, & ejus influxu in hac in superiora corpora mixta non generari, nec conservari, neque subsistere possunt; ergo &c. Tum tandem, quia fatalis aperitur halitus, Petri 3. omnia mixta efficiunt comprobenda, Terra & omnia, quæ in ea sunt opera excusoria, qui scimus ita simpliciter intelligenter ab omnibus Expositoribus, & Scolasticis Do-

82 Sed obitie Anfelmum in Elucidario post explicatum corporum superiorum innovationem sic de terra dicentem, quod scilicet, *Terra, oportet ut donis confusa terra sit, ut Paradisi*, & quia Sanctorum sanguine est irrigata, odoriferis floribus, rosis, violis immarcescibiliter erit perpetuo decorata, & similiiter Gulielmus Parisiensis apud Carthusianum 4. dist. 48. quamvis dicat animalia, & vegetabilia, ac meta-lla eius combundente, & non amplius futura, subiicit tamen quid de Terra quidem ex sapientissimis Christianorum dixerunt, quod granitibus servent virensibus, & immarcescibilis floribus, ac perpetua amanitate instar Paradisi terrenis sit decorata. Hac de causa, prefertim propter, D. Anfeli auctoritatem Suar. dist. 58. c. 25. sec. 3. at non videri omnino improbatum sententiam, id affirmant, & qua hinc multi affirment futuras in inferno vermes, sulphurem, & alia similia corpora mixta ad corpora dannata crucianda; sic etiam non est incredibile; futura esse aliqua mixta in mundo ad ejus perfectiorem, & ad gloriam accidentalem Beatorum augendam. Addit tamen ob id recedendum non esse a communii Theologorum doctrina 4. dist. 48. D. Thom. Bonav. Ricardi, Palladiani, Hebreici, & aliquid negantiam futura animalia, plantas, mineralia, & alia corpora mixta in mundo post eum inflaturacionem, quia sunt omnino corruptibilia, in illo autem statu liberabitur creatura a servitute corruptionis, & ideo ea solum corpora manebunt, qui aliquem ordinem habent ad corruptionem, ut si corpora celestia, & elementa, que licet haec secundum partes corruptiuntur, tamen secundum te tota sunt incorruptibilia; dicit autem plantas, & animalia esse perfectiorem, ut incorruptionis modo aliquo supernaturali, voluntariam et, & secundum fundamentum. Item quia ferre omnia mixta ad mundum.

86 Caterum licet verum si venturum esse igne. n. ante l. iudicis.

Quæstio V. Articulus II.

judicis, ut reprobos, & damnatos statim terrene incipiant, ac punire, ut diximus q. t. hujus disp. art. 4. nu. 29. & verum quod sit mundi purificationem per ignis conflagrationem ante judicium universale faciendum, & complementa non esse, adhuc tamen alterendum est ut ibi dicibussemus, et quod hunc effectum purgandis ignis sit habitus ante judicium, & non tantum terreni, & punienti damnatos docet & explesit D. Bonaventura, loc. cit. ubi dicit, quod futurus est ignis in judicio ad electorum purgationem, quia debet uniuersaque opus probari, & purgari in igne, ut totalliter sitamur mundi in conspectu Dei, & hic praecedes faciem judicis, & purgando amicos, inflammatus in circuitu inimicorum se sita D. Bonaventura, ibi ergo effectus purgandi in igne incepit ante judicium; & quando D. Augustinus quod iudicium hominibus, rure figurabatur mundi mundanum ignis conflagrationis praeferitur, his verbis tantum in innovationem post judicium, tam in complementam esse, & perficiendam, non tamen negare voluit ante judicium sicut inchoandum esse, & hic videtur esse communis Theologorum sententia dicit. 47. nam ibi D. Thomas q. 3. ar. 4. in fol. 3d, inquit, quod ignis illius quantum ad sui principium ante resurrectionem, & inclematibus corpora bonorum, & malorum simul, cum purgabit factum mundi, &c. sed quantum ad sui finem, sequitur resurrectionem, & involvet reprobos, & in infernum detinendos. Ricardus eadem dicit. 47. inquit, quod praeceps ignis illius iudicium quantum ad sui initium, contabitur quantum ad suum progressum, sequitur vero quantum ad sue operationes complementum, & quod incepit, ut aliqui dicunt, purgare mundum in superiori parte, & quia Christus incepit venire ad locum Iudicii. Et tandem etiam Scotus d. 47. q. 2. inmixtus dicto Psalm. 56. Ignis ante ipsum precede docet cum Magistro sent. conflagrationem mundi ante judicium incepturnam. Ratio autem ad ducta a Suarez, quid mundus est purgandus, quia est veluti fletulus ad nominum peccatis, atque ideo non est opportunitas tempus purgandi illum, nisi post judicium, donec reprobri sint proflus ab hoc mundo expulsi, hec inquam ratio probat sola in purgationis mundi complementam non nisi post judicium esse futurum, non autem quod eis initium ante illud esse non possit, unde hec est pura quaestio de nomine, & forte Suarez ipse quando dixit loc. cit. hinc effectum purgationis mundi non esse ancessum iudicium, sed subfectum, intellectus, quod complementum non quod initium, fatentur enim oines perfectam mundi purificationem, & innovationem non nisi ante judicium esse futuram.

alij sijam ante productus, ita in fine mundi ejus conflagratio erit per ignem, non de novo creatum, sed facta productum, probabilitum ergo est, quod ignis ille, quo mundus conflagrabit, generabit ex aliqua materia, qua facile exuri possit, ut ex respirationibus, & exhalationibus, aut finibus, & probable est, quod primò generabitur in tecunda aera, regione divino imperio ex vaporibus, & exhalationibus, que vel ubi erunt, vel ad hanc finem eo ascenderent, ut Scot. l. c. & sequi. Sur. d. 8. c. sec. 3.

88 Quartò queritur, quamvis sit futurus ignis conflagrationis. Aliqui apud Suarez loco cit. dixerunt, tantum futuram effici ignis quantitatem, ut universum terræ, & aquæ corpus undique finali circundaret, & ex omni parte ascenderet super altitudinem montes, saltem quantum aquæ diluvii ascenderent quam sententia probabile indicat, ac etiam ex nostris apud probare videtur Brancatus dispat. II. art. 6. concl. 3. dicens, quod ignis conflagrationis percedens totam faciem terra, maris, aeris ad eam continentem, ad quam perveniat aqua diluvii per quia tententia adducit D. Bonav. d. 47. cit. art. 2. qu. 4. ubi sententia dicitur, quod ignis conflagrationis ascendet, respondet, quod ille ignis ascendet tantum, quantum durat corpora corporum solidorum, & pulsibilia, & quia corpora celestia non sunt fascibilia alienæ impressionis, at quod illi grandis in durata spatiū continentes elementa, ascendi flamma, & ultrem non procedunt, deinde concludit, quod illa ascenda cuncta quae ad sidera, plus tamen ascenderet, quam aqua diluvii, ex quibus verbis patet S. Doctor versus quod in fundatione de alckenone, & elevatione suis confitit, rationis verius C. lumen, non autem de ejus exceptione, ac dilatatione super faciem in terra. Sed quamvis hoc adeo sit incursum Augustinus fin. de Civitate cap. 16. a nullo hominum in hiis vita seorsim existimat; probabiliter tamen velut in Scoto ipso quoque fatur loc. cit. non optere, ut final, & temporis tempestate totus illi ignis mundus circumfretet, ac inflammet, sed tamen est, magis ex parte terrarum occupet, & ascendet quantum plazuerit, utque ad fecundam in aeras regiones, ac dannis vel periculis mox feratur, & facessive totam terram accendat, arquantiam cum mundus circumfretet, ac perficeat, qui dicunt non possit, si ille est exterius & docetur a Scripti exposito diff. 47. cit. qu. 3. Dicitur secundo, ubi aut probabilitas est, quod ille ignis vaporibus mundi, & humectationibus, saltem pro toto aera fuerit, sit regionis habitalibus hominum, & possit dicti illa conflagratio, ut quod verbi scilicet in die non posset, ut final, & celare quod tempore totus illi ignis conflagratus totam faciem terræ, & maris pervadat, totumque mundum in finali circumfretet, ac inflammet, ut prima sententia aliceretur, sed facta est, ut hec

Cal 51. *Cali sicut funus liquefacit, Terra sicut vestimentum atteretur, & cap. 65. Ego ero Calix noster, & terram novam, & non erunt in memoria pripha. 14. Hoc monachorum non refugere donec aterrestris Calum Ecclesiast. 47. Quia lucidus Sol, & obit deficit, Psal. 101. Opera manuum tuarum sunt Caeli, nisi peribant, in antemperituam Apoc. 21. Vidi Calum novum, & terram novam, pitemurum Calum, & prima terra abit, & mare non est, & ad Habac. 1. & Matth. 24. Calum, & terra transire verbis nascitur non transiunt, & plura alia locum sequuntur & propriei intelligi possunt, quia hinc contra rationem naturalem militare non videtur, ex mortuorum corporum naturam venari sollem, eum ergo post diem iudicis motu coelestium corporum sic celescurus, ut intrâ de cemus, inde deduci potest rationabiliter etiam naturam tunc esse mutantam. Deinde, quando immunitio haec in coelestibus corporibus substantialis futura non est, nihilominus oblate videtur, quia talis saltem in elementis sit futura, ut plures ali tenent.*

76. Communior tamen, & probabilior sententia Theologorum, dicitur, quod mundus, hoc est Cœli, & terra, alia-
clementia per tales innovationes non destruerunt secundum subtilitatem totalem felices, secundum materialis, & formam, neque secundum totam formam, subtilitatem; sed tali mutatione accidentali innovabuntur, ut non amplius apparent eadem esse, que prius, modo infra explicando discurrendo de-
ingulis, & hanc innovationem optime declarat Augustinus lib.
20. de Civitate, cap. 16. ubi declarans illud Apocal. 1. Vidi Cœlum novum, & terram novam ait, quod in fine mundi illa ignis conflagratione elementorum corrupcibilium qualitates, quoque corporibus nostris corruptibilibus congregate, ardendo pugnatis interibant, acque ipsa substantia eas qualitates habebit, que corporibus nostris immortalibus mirabilis mutatione conuenient, ut feliciter, mundus in melius innovatus ante accommo-
deatur hominibus etiam in carne in melius innovatus, ita & ha-
bundi innovatione. Augustinus ibi discutit, ex quibus patet mundus quidem secundum aliquam accidentalitatem immutandus esse, non tamen subtilitatem, nec totaliter, nec particulariter. Boden etiam modo Lyranus exponit illud Psalm. 101. Opera
manu sua in atra sua Cœli, isti perficiunt, &c. quid? in fine mundi Cœli pertinunt, non quoad substantiam, sed quan-
tum Cœli pertinere, ut per se perpetuam, ac eternam, sicut est ipsa glo-
riæ, & beatitudine.

um ad aliquam dispositionem, quia corpora celestia celsa sunt a loci locali, & elementaria a mutua actione, & alteratione, substantiis eorum remanentibus; ergo haec mundi innovatio esse tam accidentialis, non substantialis, atque ita Mundus post iudicium quodam substantiam non destruetur; sic etiam dictum illud Pseudo Hieronymus in cap. 65. Ita; ubi ad mundi innovacionem declarandum exemplum adducit infantis zetem mutantis usque ad senectutem, qui quamvis de infante in virum, & de viro in senem mutatur, nequamquam per singulas actas perit, idem enim est, qui prius fuit, sed paulatim immutatur & statim pristina perfice dicitur. Igitur D. Ambrosius in c. 71. ad Corin. declarans dictum illud praeceps enim figura humana mundi, at non substantiam eius præterire, sed formam, & sic plenam loquuntur illi Patres a Brancato nostro relatii dicti, 12. ar. 2. quare S. Bonav. 4. dist. 8. par. 2. qu. 1. c. 2. & 3. concludit purgationem, & innovationem mundi facienda esse in elementis per abjectionem qualitatum, in Cœlis vero per ad-
ditionem lumenis. Hinc patet, quomodo intelligenda fint Scriptura loca, in quibus dicitur Cœlos novos, & terram novam esse facienda, cum enim mundus sit renovandus, quia elementorum actiones, & influxus celsabit, & omnia superflua mixta ratiō inanimata, quā animata, scilicet, animalia, planta, &c. igne comburentur, & elementa omnia incorruptibiliā sint hac ratione optimè dicē potest, mundum renovandum esse; sed novum esse futurum, quia à statu priori mutatus erit, qua ratione etiam homines, quavis priori corpora, & animas habebunt, adhuc tamen novi dicentur, quia incorruptibiles refugiant, & immortales. Ex simili modo intelligenti sunt Patres dictantes mundum esse peritum, & destrutum, nam hic mundus cum hœc ordine dispositis qualitatibus mixtus, animatis, plantis & influxibus, scalis, quibus nunc prædictus est, post iudicium per ignem dissolvetur, & remanentur elementa pura, absque mutatione, & influxibus, & incorruptibiliā & in hœc sensu mundum dicunt esse peritum, quia tamē peremptioem, quia ipsorum elementorum substantiam non tangat, mutacionem, & leviorationem in melius vocant; quia nimis ut magis pateant, de sensibus hic breviter discurremus.

78 Quid verò neque reliqua corpora celestia fint subtiliter immoranda, siue non ita certum sit, sicut de Cœlo Empereor, valde tamē probabile est, ut in confite ex alia explicatio-
ne D. Augustini, & Hieronymi locorum Scripturae; in quibus Ce-
lestia corpora post dicti iudicij innovanda dicuntur; si inz enim
dicunt, perfectiōem Cœlorum non interitum sonare, sed mutationem in melius, & Cœlam, & terram non perire, sed in melius
commutari; & ita etiam ea loca expoundunt D. Gregorius, Am-
brosius, Anselmus, & ali Patres, quos referat Starea cit. Hoc
etiam confirmari potest ex variis Scripture locis, in quibus Cœ-
lorum perpetuas, & incorruptas significantur, ut Ps. 148. *Ipsi uir-
to, O fatigis nos, ipse mandavisti, O creasti nos, sustinuisti in se-
cundum, O in faciem tuam, præcepisti nos, O non præseruisti, &
Job. 3. 10. Tu seruitam cor fabricauit eis Cœlos, qui solidissimi quia
are fusi sunt, & Ita 30. Eris Iuxta Lumen, sicuti Solis, & lux solis erit
splendoris, quo verba plures interpretantur Patres de illis
corporibus celestibus post iudicium, & praesertim D. Hierony-
mi, ac inde eorum perpetuatem deducit, nam si Sol, & Luna
et tempore lucidiora sunt futura, Jam supposito illa tunc esse
daturata, & consequenter etiam reliqua corpora celestia, cum
eadem sit omnium ratio. Denique D. Augustinus, & Hieron. id
quoque colligunt ex l. c. 2. Petri 3. quod erit post iudicium priores
sentientia fundamentum nam si Cœlestis corruptum per sub-
stantialiter, maximè hoc foret per ignem conflagrationis de quo
ibi Petrus loquitur, Cœli quoniam sunt, & terra respicit, sunt igit
reservoiris in die iudicij, sed igitur illa corpora celestia non acci-
get fed tantum utque ad locum quem aqua diluvii occupauerunt;
neque illa corrumpere potest, quia ignis naturalem actionem
in Cœlum habere non posset, affirmare autem dictum, ut in
instrumentum Dei, nullum habet fundamentum, & hoc etiam ei
doctrina D. Bonav. 4. dist. 47. ar. 2. qu. 3. ubi quarens quoque
ignis ille conflagrationis alescent, inquit, quod ignis ille ales-
cent tamē, quādā durant corpora confunditibilia, & palli-
bita, & quia corpora celestia aliena imprecisionis non sunt re-
ceptiva, & quod quādā durat patiū continuas elemēta
ascendit flama, & ulterior non procedet unde concludit, quod
non ascendet usque ad yderā, concordit tamē quod plū ascen-*

77 Secundo queritur, an Celi post iudicium sint renovandi & quomodo. Antiquiores quidam, ut refert D. Hieronymus, l. cit. in cap. 65. illa ex dixerunt omnes Ccelos esse subfusionaliter mutandos quadam formam, eadem remanente materia, & hoc per conflagrationem ignis esse peragendum, quorum praecepit fundationem fuit distans Christi Matth. 24. *Celum* non accendat utique ardens, conceperit canescere, & det, quam aqua diluvii; Quare dictum illud Petri, quod Celi ardentes solvant Scholastici communiter dicunt de Celo aere esse intelligentium, & sic etiam alia Scriptura loca quibus dicitur Ccelos esse renovandos, intelligentia esse de Celsis aere, & quibus dicitur, aeternis Celi, nubila Celi, &c. &c. ita praecepit dicitur D. Bon. L. cibis artis dictum illud Petri Celi ardentes solvant.

Quæstio IV. Articulus I.

non esse intelligendum de illis, qui sunt incorruptibles, & non corruptiuntur, sed intelligentium esse de Celo aereo, & igneo, vos vocat Scriptura Coelos iuxta illud Match. 23. *Volumus Celum comedere illud.* Quod si obiciatur illud, quod Stellarum Cadentium respondent intelligentium esse de Celo aereo, unde in die iudicii evadent vapores igniti, quelli Stellarum vocantur a famili qui habent similitudinem Stellarum, & secundum vulgarem opinionem dicuntur Stellarae cadere, quoniam a superioribus regionibus bas descendunt, & Scriptura conformata se modo communio loquendi, tunc autem maximè fuit talis in proposito, quia ignea qualitas abundabit, & hoc faciet Dominus ad terrorum peccatorum, ita Seraphicus Doctor loc. cit. quam expositionem superius etiam approbabimus quæst. i. hours disputationis art. 3. 27. & diximus etiam quoque Lyrani in cap. 24. Matthiabi ad dictum illud, quod Stellarum Cadentia non esse intelligentia, quod earum substantiam, cùm in fini incorruptibiles, secundum apparentiam, quia vera Stellarum absconditur per nubium densitatem, & de nubibus versus terram descendenter exhalationes ignita, que dicuntur Stellarae cadentes, quam expositionem etiam Suarez ait esse communione, & veriori Patrum Objectiones autem Joann. Bigotii pro parte opposita vide solutas apud Brancavum nostrum l.c.

79 Quod tandem reliqua corpora celestia sunt innovanda se-
cundum aliquis accidentem ex eo probatur, quod patres, &
Theologici communiter dicunt, innovanda esse per multis quodam
lucis, & claritatis augmentum, ut expresse habetur Isaiae
30. Eterius tunc Luce, facta lux Solis, & Tunc Solis erit septempli-
citer, sicut Luna sepius dierum, in die quo oblitio Dominus
tiali corruptione intelligenda non esse, quia substantia elementorum non pertinet; sed de figura, & imagine, idest, de alia forma accidentali, quam nunc habent elementa, ut in generationes, & corruptiones animalium agere possint, & de impuritate, ac mixtione ad invenient, his enim detractis dicutre mundus innovatus, & in melius redactus.

lumen, p[ro]pterea lumen septemlunum, in quo sunt duodecim lumen; vultus populi; ubi Lyranus, aut et, secundum quod secundum Santos Doctoris in finali iudicio mundus innovabitur ad augumentum glorie electorum, iudicio elementis, & corporibus coelestibus melioratis videtur clarius reluentiam diving virtutis, decor autem corporum Coelestium maxime consistit in luce, & ideo tunc augebitur, & hoc est, quod dicitur erit Lux Luna, fuit lux Solis, &c. que exposito fit D[icitu]r Hieronymi in cap. 30. Ita ut circa finem, ubi ait, quod post iudicium Luna Solis fulgori aperiatur, & Sol septulm lumen aperiatur, scilicet lux septem dieorum, quo ab initio creatus est mundus. &c. Et eodem modo Gloria Ord[inis] discurreat in cap. 24. M[ar]ch. vesp. Sol obseruatur dicens, quod Sol, & Luna, & Stelle ad te ipsum lumen priuabunt, sed peracto die iudicii, mundo innovato, priuatum lumen recipient. Sicut etiam Bonaventura discurreit q[ue]d. 47. 2. 2. q[ue]d. 3. dicens, quod duplex est innovatio, uno modo per additionem alio modo per additionem, & meliorationem, primo modo est in corporibus elementaribus, in quibus p[ro]gabuntur qualitates corporales, secundum h[oc] modo in corporibus coelestibus, quibus augebitur lumen, & infra dist. 49. part. 1. q[ue]d. inquit, quod propter hominem pr[ae] nubium corpora celestia secundum eam proprietatem, secundum quam sunt confonit corporibus gloriosis; hac autem est lux, & splendore augebuntur, & crescent; sic etiam D. Thomas eadem d[icitu]r q[ue]d. 48. 2. ad. 3. dicens, quod claritas pertinet ad decorum ipsius Oculi secundum scripturam, unde claritas augebitur, sed motus celsabit, & sui tandem ali Scholastici discurrente ibid.

8. Tertio curatur, an elementa innovabuntur, & quomodo. Quiamvis aliqui Theologi, & Patres dixerunt duos elementa esse corrumpendia, scilicet aquam, & ignem, ut Beda in cap. 3. epist. 2. Petri, ubi expone verba illis: Elementa calore solvantur, inquit, quod elementa quatuor sunt, ignis, aer, aqua, & terra, que cuncta ignis ille absumet, nec tamen cuncta confundat, ut tandem non sint, sed tantum duo, scilicet aquam, & ignem, duo vero in meliorem relinquit faciem. Nihilominus communior, est probabilitas Patrum, & Theologorum sententia est, elementa non esse omnino corrumpendia quoad substantiam, sed esse innovanda, ac perficienda quoad rationem corruptionis. Ita D. Thom. 4. dist. 47. q. 2. artic. 4. ubi loquens de his, qui igni sunt purganda, inquit, quod aequaliter elementa secundum substantiam aut ercentur, vel secundum formas substantiales, aut secundum qualitates naturales, ut quidam dicunt, sed solum quantum ad mutatas actiones, & varios motus, & sicut etiam dicitur D. Bonav. 4. d. 48. q. 3. ubi ait, quod quia post iudicium auteretur ab elementis ratio multiplicandi, & dabitur virtus continuandae in ea, quia erant incorrumpibili, hinc est, quod elementa, qui habent qualitates activas dicuntur tota- liter absumi, quia omnino auteretur ab eis ratio agendi, & se multiplicandi, ita etiam dicuntur S. Bernard, noster serm. 11. de Judicio generali, ubi ait, quod ignis, & aqua erunt puriores, & manebunt etiam, non solum secundum substantiam, sed etiam secundum qualitates suas nunc habent, quantum ad habitum sed non quantum ad uitium, quia cum in his dubios elementis magis vigeant qualitates active, magis sunt generatiois, & corruptionis principium, & tales effectus eorum non erunt am- go potius ex corruptione, & generatione tempore, &c. ita quod elementum ignis calore ignis extinguitur, immo nullius legitur futura aqua nova, sicut terra nova, & Caelum novum, ut agitur Auct. 2. Vnde Celum novum, & Terram novam, & quavis ibi sublata, & mera famam est, hec tanquam verba mere distinxendam esse post item iusticiam non convincit, quia ibi Gloria Interlin. exponit hoc alii intelligendum, quod mite non esse secundum a priori statum, quia grossities, & antitudo auferuntur. Deinde autem Scot. 4. 47. c. 2. querens, quomodo nos molimus sit per ignem purgandum, ait vapores in aere existentes per juxta positionem posse igniri, & quod illa successiva ignis ratio confugiat, & paulo post declarans, quoniam ait secundum purgandum per ignem, ait purgandum esse per actis grossis deputationem, ex qua deducitur innovationem aeris in hoc praecipue considerare, & quod a crassis vaporibus per ignem deparatur, & ab aliis exstantiis in prefluum factis magis diaphanum efficit ab influxibus, & erit incorrumpibilis, unde configurationis ignis supradicta aeris regionem non attingit, cum enim ad illam terrae vapores non ascendent, & communis exhalationis nullam impinguantur, aut crastinem habet regio illa, a quo purgari debet, ut etiam Suarez advertit disp. 15. c. 1. sect. 2. & hoc latet isti, ut idem elementum aeris simpliciter minime dicatur, licet etiam secundum aliquas partes inferiores, & in partibus corruptur, & potest insuetus. De igne tandem tamen magis haec ratio procedit, quia ut ait Scotus loco citato, solut. arg. non est ut ignis corrumptat ignem, cum in hunc ejusdem nature, tunc in qua ignis est elementum purum, & non est corruptio mixtio, & proinde non ligat purgatione, tunc in qua ignis interior conflagratione ad ipsarum ignis non affectat, ne-

ARTICULUS TERTIUS.

De cessatione motus corporum cœlestium expleta mundi purgatione.

Primo queritur, an motus corporum coelestium possit aliquando cessare. Communis opinio Philosophorum, & praeterea Aristotelis negat, quorum fundamentum est, ut refert Scotus 4. distinct. 48. quæst. 2. quia impossibile est, quod intelligentia movens aliquando caret fine suo, & propria operatione, tunc enim efficit fructus, sed mouere Coelum est finis, & propria operatio intelligentia movensis effectiva, unde ait Aristotel. IV. Metaphysic. causare latitionem esse optimum intelligentie motricis, & per consequens his finem, & quamvis non sit finis intelligentiam perficiens, quia non est operatio transiens, est tamen finis redundans, & consequens ex plenitudine perfectionis intelligentie.

Confirmatur; quia inter extrema sempiterna semper, ac necessaria est eadem habitudo, sed intelligentia Cœli motrix, & Cœlum sum extrema sempiterna; ergo motus inter ea est sempiternus. Tandem in sempiternis non est potentia contradictionis secundum Philosophum. I. Metaphys. sed Cœlum est sempiternum; ergo in ipso non est potentia contradictionis ad moveri, & non moveri, atque id est non potest non moveri, nec per consequens mortis ejus cœlestis potest. Opposita sententia Theologorum communis aliter, quod ab solute motione corporis coelestis potest, & potest abesse illa contradictione Cœli quiescere, quod variis rationibus probatur nuntiat, sed Cœstis noferetur citato §. Ad questionem, evidenter hanc possibiliter probat, & a priori tam ex parte movientis, quam ex parte mobilis, ideoque hanc motus cœlestis ab intrinseco non repugnat, ex parte movientis probat, quia voluntas Dei, que est prima causa movens Cœlum contingenter se habet ad movere, & non movere, ergo ab solito quando motus Cœlum cœlestis potest; consequentia pater, quia prima causa non influente nulla alia causa secunda, & proxima motus illum cauare potest, vel concinare; probat deinde ex parte mobilis, quia motus Cœli non est naturalis, nec violentus, sed neuter, ut ex profecto probatur in lib. de Cœlo dif. q. 4. a. 2. ergo Cœlo non repugnat esse, & existere, & non moveri; probat tamen alius propositum Doctor, quia omnis motus, qui est secundum naturalem inclinationem mobilis, respicit liquidus propter se terminos, quo adeo cessat motus naturalis, & mobilis naturaliter quicquid sub termino violenter recebat, ut patet, de sua sequentia, quod simul & somel moverentur naturaliter, & violenter, nam in suo motu circulatori simul accedit ad eundem terminum, & ab eo recedit, sed hoc est impossibile; ergo motus Cœli non est naturalis, sed nec violentus, quia non est contra inclinationem suam naturalarem; ergo Cœli quantum est de se, indifferens est ad moveri, & non moveri.

97 Ad fundamentum Philosophorum respondet Doctor I. c.
quod res non potest carere suo proprio fine perficiere intrinse-
co, benē tamen extrinseco movere autem Cœlum non est finis
intrinseco, & perfectius intelligentia, hic enim estividetur
& amare Deum, nec est aliquid necessario consequens talem finem
perficiendum eius, sed contingenter, & libere ex imperio,
& voluntate primæ cauez ad ultioriem finem, scilicet, genera-
tionem electorum, quo habito cœlasti talis motus, nec ob id
intelligentia erit faulita, quia finis eius perfectius intrinseco,
ut dictum est, non est movere, sed videtur Deum, & amare, uni-
de, & plures angelos, sed intelligentia ponuntur à Theolo-
gis, qua non sunt motrices. Ne etiam Cœlum moveret
propter perfectionem ipsius Cœli, sed propter perfectionem
universi, quia per motum Cœli universum perficitur, quatenus
per motum illum generationes sunt, est enim Cœlum de-
finiatur in hominum servitum, ut scilicet, influeret in genera-
tionem, & corruptionem animalium, vixitorum, methae-
torum, &c. quare cessante hominum, & aliarum terarum genera-
tione, ut ex novissimo die, sciam colorum influxus, & mo-
tus cessabit.

Ad Confirmationem, major est vera, si habitudo illa ex utroque extremo naturaliter operante infurgit, non autem si alcunum extremorum libere in eam induat, ut contingit in proposito de intelligentia respectu motus Coli, & hoc praecepit venit et de beatitudine extrinsecus adventiente, cuiusmodi est movere ex parte moventis, & motus, vel motione passiva ex parte moti, qui non ponitus necessario potestum extremis, ut patet ex dictis in Logica de natura relationis extrinsecus adventientis. Ad ultimum, quando Philosophus ait loc. cit. in sempiternis non esse potentiam contradictionis intelligentem est in ordine ad formam substantiam & privationem eius. alioquin corde

pibilia forent, non autem in ordine ad formam accidentalem in qualibet motu, & sic pariter intellegendum est illud, quo ait 3. Physic. quod in perpetuis non differt esse, & posse, hoc enim verum est de esse substantiali, non enim secundum ipsum prius potest esse aliqua substantia sempiterna, quam sit in actu, non autem verum est quansum ad aliquam formam accidentalem, scilicet, ad motum, vel hujusmodi, ut bene discutatur Balloing posterior ad 4. & qu. un. *Alla Philo sophorum argumenta contra affectionem postulant adduci possunt, que brevitate causa opinio- nis contra Theologos nullis sunt roboris, hoc enim dimittit mentem nintutur, quod causa prima, & intelligentia ad extra necessariolum operentur, & quod mundus cum Cœlis intrinsecus sunt indefinibilius, quod omnino falsum est, ac erroneum omnia enim quocunquevis Deus facit, & in eius potestate est ad nihilum reducere quocunque de nihilo creavit, & quando vo- ueris, ut his locis ostendimus et in primo, & secundo senten- tiarium libro.*

98 Secundo, quia ratio adducta licet convincat possibiliter in cessationis motus coelestis, non tamen convincit factum, scilicet, cessationem futuram, queritur ultius, an motus corporis celestis cessabit aliquando de facto. Et in parte affirmativa convenienter Theologii omnes 4. dist. 8. quod tempore iudicij finalis cessabit, & hoc tenuerit air Doctor loc. cit. magis Scriptura, & autoritaribus Sanctorum, quam ex ratione efficaci, cum enim motus Cœli posit in perpetuum a Deo coniunxi, & ab intelligentia sine fatigazione, & labore movens, nec inventari posse aliqui regnacula ex parte Cœli, queritur non posset perpetuo moveri, per rationem efficaciter probari non potest, quod aliquando motus Cœli cessabit. Adducit tamen anan congruentiam Basilius loc. cit. quia aliquando complebitur numerus electorum, ad quorum generationem motus Cœli Deo ordinatur, & cessabit autem non naturaliter, vel a causa naturali, sicut etiam nec moverunt naturaliter, sed a causa naturali, sed a causa libera, feliciter imperio Dei, & intelligentia novens in hoc obediens Deo, ut cessat movere, sicut ante movere est imperio Dei, vel primi intelligentie, cuius influxu movere non posset. Addit Doctor loc. cit. 5. Ad quatinus, neque hoc alterum probari posse per autoritatem Scriptura evidenter, quedam enim adduci solent, que non convincunt ut autoritas Iffai cap. 60. Non eris hic sed amplius elacionum per illam & Apocal. c. 10. Iuravisi Angelus, quod amplius tempus non erit. At Iffais, inquit Doctor, ut D. Hieronymus expedit, non negat Solem tunc licet, sed tantum dicit, quod illis, qui erunt in vita eterna, ulian lucis non prælibabit; sed similiiter autoritas Iff. Apoc. potest exponi, quoniam non erit amplius hic tempus, ut impletar prophetia, quia iam omnes prophetie impletæ sunt, subiungit tamen Doctor, quod licet haec assertio non habeatur expresse in Scriptura, nihilominus magis concordare videtur ex dictis Sanctorum, & Scriptura. Quod probari potest cum brancio nostro disert. 12. cit. art. 6. quia 1. Genit. dicitur, quod umbras tua fiant in firmamento Cœli, ut dividant diem, &

¶ Etiam in scriptura nostra, in primis in prophetis, & in iustis eius, se
culis, & sine figura, Tempora, dicit, Annos, Et ubi Gloria
in Ordinaria inquit, quod dies, & anni, quoque ut novimus,
nobis fideum fuit; unde habemus ex Scriptura finem re-
latum propter quae sydera, & coruscum Cali facti sunt, ut sci-
ent, ad illuminandum inferiorem, & dies ex noctes distinguantur,
Sed anni anni tempora. Sed post iudicium non erit nisi ex
Zach. 14. ubi aut, quod: Erit dies unus, quia non erit Dominus, non
noctis, neque dies, Et in tempore perierit lux, ubi Gloria Inter-
nit, quod non erit vice sicut dicti, neque noctis, & Lyranus
inquit, quod dies proprie est latio Solis super terram, & non la-
tio sub terra, in generali resurrectione corpora erunt incorru-
ptibilia, & secundum latio, & corruptio in elementis, & motu
Cœli, qui est causa generationis, & corruptionis, & sic non
erit dies, & non proprie, que causantur ex motu Solis. Idem
Lyraeus in Pil. 101. verbo p[ro]p[ter]eis perirem vi, quod Cali peri-
pertur quantum ad aliquam dispositionem, quod quia corpora
coelestia celabunt a mortu locali, & in cap. 51. Ita ut verbo Gal[at.]
futuris liquefas, per hanc liquefactionem intelligit celationem
a mortu, quia celabit in finali iudicio, & in cap. 44.
Matth. verbo Cœlum, & terra transmutabunt, inquit, non quia cor-
rumptantur secundum substantiam, sed quia cessabit motus Cœ-
li, & transmutatio in elementis, ita leniter ordinata sunt ad com-
plendum numerum electorum, & ideo ipso completo in judi-
cio celabunt, sicut ea que sunt ad finem, habito fine celant,
& hoc ibidem diffusus replicant etiam in Epist. ad Hebreos c. 1.
99. Sed contra predicta arguitur, quod ex tali celatione motus
corporum coelestium sequentur multa inconvenientias;
nam in primiti siaret Calum in corporibus suppositis, & in his
oppositis est maxima intemperies, quia nunc accedente Sole
plus generatur de elementis superioribus, & etiam corrupti-
p[er] inferioribus. Atque hoc in aliis mundis, & planetis
est, quia in aliis mundis, & planetis, & in aliis

Quæstio IV. Articulus III.

ead stans, super aliquam hemisphaerii partem, in illa parte immoderata generatur plus de igne, & corrumpetur de aqua, & terra, & ita in illa regione sippofita non staret distinctus ordo spheraum elementarum, & confusiliter nec in parte opposita, quia ibi esset oppositus modus generationis, & corruptionis. Deinde si Sol temperat stans, in opposta parte terra semper est tenebra, quia cum terra sit corpus opacum, necesse est, quod obiecta lumina faciat ulerat se pyramidem umbrorum. Rursum esse fante motu Cœli nullus alias possibilis est, etriamis agens puto approximatum, quia in quolibet ordine elementali, destruто priori, destruitur omne posterius, sed hoc est falsum, nam et articulus Parisiensis errorem damnam dicere, quod si stante Cœlo ignis applicaretur stuprum, non combureret. Tandem mortis Cœli non est violentus, aliquo tanto tempore non duratur, quia nullus violentum durabile ex te Cœli, ergo naturalis, & per consequens si post judicium celestis, Cœlum in continua violentia erit, qui sciemus erit ex violentia, bilsa a Deo factus est principaliter propter electos, ut Scot. docet, 3, distin^t. 31, q. 1. quare ex ipsius electis, & coram statu tamquam ex fine mensurare debemus mundi statum, ita dicatur Ferchius loc. cit. Et re vera a communi Patrum, & Theologorum sententia recedendum non est, qui dicunt corpora Celestia post judicium non esse substantialiter immutanda, immo elementa a prioritate corrumpta quoad substantiam, esse innovanda, ac perficienda, quoad rationem corruptionis, ut declaratum est supra q. 4, art. 1. neque manebunt cibum Cœli, ac elementis, quia nunc sunt, quod substantiam, necesarria sunt eis miracula a Ferchio recentra, celsante Cœlorum motu, ut patet ex solutione objectionum, neque que iunc concreta, miracula la furentenda, qualia nunc essent, si in progressione mundi tota contingenter, sed naturalia potius dici debebunt, quia constantia, magisquam accommodata ex eius statu mundi incorruptibilis tunc a Deo instituta, immo si omnia corpora nostra in mundo existentia sunt superiora, quam inferio-

Respondebat Doctor: In corpore questionis negando, hac inconveniens tunc securta, non quidem primum, quia sicuti nunc actio immoderata non requiritur, vel quia Coeli in hac inferiora proportionatum habent influxum, vel quia inferiora resiliunt virtutem habent, ita tunc illa erit causa impedimenti actionis syderum in hac inferiora, vel si non positis, invenisti, nec in Coelis, nec in elementis causa prohibens hujusmodi corporum in mundo existentiam superioram, quam interiora, et clementia detraherenda, & alia diversio rationis nova, creanda, utat Ferchius, hoc solam esset majus miraculum, & equivalentis omnibus, quis aut necessaria esse manens eisdem Coelis, & elementis quod substantiam, quae nunc sunt, ut de te patet, nam esset immutatio, & innovatio, non tantum accidentalis, ut nos dicimus, sed etiam essentialis, & substantialis.

modi immoderatus influxum, iugis recursum effidebat; ad voluntatem divinam conservantem, qui nimis huiusmodi immoderatus in fluxus impedit, quod etiam probabilitas est; si enim cessante Cœlorum motu esset, etiam generationes, & alterationes corruptive, ut mox dicimus, cœlesti erant Cœlorum influxus circa elementa, quia tum incorrupti illa erunt, & nihil corruptibile amplius generabunt. Nec sequitur aliud inconveniens, quia alia sylera & Luna, quia ut Sol lucerbit, alia terrena partem illuminant, imo etiam & ipsa Sol, quia tunc species amplius lucebit, quam modis, ut supra dictum est de innovatione Cœlorum, & terra fieri transparentes, & diaphana, sicut vitrum, ut aliqui dicunt, & id est non eti umbras ex interpositione terrestres. Neque sequitur tertium inconveniens, quia motus Cœli respectu aliorum non habet primatum, et ait velicet, ut alienus, a quo essentia littere dependant, sed velut regulam catalogat, & regularitas corporum, quia illi motus ad nos-
strum ab eo mensurantur, quid autem motus inferiores à motu Cœli essentia littere non dependent probat Doctor, quia secundum Philosophum 2, de Generat. text. 35, nihil facit similitudinem ad generationem, nisi quis adducit generans, unde si sine illo motu generans esset quez approximatum, aq[ue] ageret, quia ratione ali Augustinus lib. 11. Confess. c. 10, quod statim Cœlo adhuc moveretur rotâ figuli. Nec tandem sequitur quartum inconveniens, quia ut dictum est supra, motus Cœli, ex parte mobilis, nec naturalis, nec violentus est, sed neuter, nam Cœlum ex peculiari, & propria natura non magis motus potest, quam quietem, sed in ordine ad natum universalem, seu generalē mundi gubernationem, illud dicitur esse illi magis naturalē, quia juxta universam magis convenientius, magis accommodatior fuerit, ut at quoque Sua, dis. 5, 8. cit. lect. 3. & licet in Cœlo, iugis Doctor, ratione figura hinc sit aliqua habilitas ad motum circularem, hinc tamen ad motus naturalē non sufficit, quia non provenit a principio eius intrinseco sed tantummodo ad non violentiam.

10. Tertio queritur, in quo situs cœlestis Cœlorum motus. Aliqui dicunt, quod Sol, & Luna, & alia corpora cœlestia quiescent in eodem situ, in quo erant, quando creata fuerunt, quod cœlestis motu Cœli, Sol, & Luna stabunt in eodem siti, in quo creati sunt comparando eos ad invicem, quia Sol in Oriente, & Luna in Occidente, ita ex nostris Balsolis dist. 48. cit. un. & Nicol. de Nîse tract. 7. p. 3. q. 7. quod probant ex Iudoro Gloria super illebat Iste qd. Non erit ultra Sol situm, quem ei-
tat Magister in littera, ibi inquit, quod nullus sol laboris mercede accipiter, & non veniet ad Occasum, nec Sol, nec Luna, sed in ordine, in quo creata sunt, stabunt; quod autem in prædicto situ creata sunt, puta Sol in Oriente, & Luna in Occidente, probat videtur, ex quod situm Orientalis convenienter exordierunt, & etiam concrebant, quia Luna crearetur plena, & per coniunctionem in Occidente, si Sol in Oriente, quare &c. & hoc est etiam rationabile, ut utrumque Emphiserium illumina posset, & principium Emphiserium nocturnum, quod cœlestium est habitacionis humanae; ita differtur Balsolis loc. cit. Verum Scotus dist. 5, cit. q. 2. H. M., hoc dictum Iudori non approbat, quod Cœli sit in eodem situ creationis, quia haec concordare non videtur periodis motuum cœlestium, quas Astrologi alignant, non enim sphaera juxta Ptolomei doctrinam, quam sequitur Doctor, tringita feri milibus annorum, juxtabat tabula vero Alphonsi quadrangula novem milibus annorum perfecti, ergo oportet iudicemus utque ad terminum defini-
post creationem mundi, & mundum durare tot annis ante iudici-
cium, quon non videtur probable, adhuc ut possint Cœli redi-
ad eundem situm respectivæ ad novum Cœlum. Tum quia vi-
videndum luminaria fuisse creata ad initio mundi in suis genera-
tionis rerum maximè convenienti, & post iudicium fore in suis
magis convenienti quieti, ergo probabile non est, quod Cœli in
eodem situ creationis quiescent. Sed inquit Balsolis loco cit.
hoc non urgere, quia dici possit divina virtute, & mutatione
quadruplici instantia Cœlos omnes, ac etiam ultimam spharam

101 Dices, predicta contingere non posse, nisi nova, & plura miracula ponendo. Responde Ferchus in Epitom. 3, distinet 48, quia tunc quid si tenemus haec corpora constituentia mundum, feliciter, circumferentiam, centrum, & intermedia fore de- fuit, & dicamus corpora ad generationem, & mortem definita proprie contraria etatem formalē, vel virtutē in eis existentē esse necessaria pro tempore generationis electorum, sed postea futura esse nova corpora diversæ rationis ordinata ad conseruationem, & quietem, nova miracula non ponentur, & nullas patiemur difficultates; at si futurum est cōdēl Cœlos, & elementa, quia nunc sunt, post iudicium esse manūta, & iuria miracula esse necessaria, & feliciter, elementa a genere, ne mixta generentur, se Celi rotentur, ne Sol, & alia partes siti subje- citas ad rectam, & Sol comburat omnia, ne media pars mundi, ad quam Sol non accederet, fit temper in tenebris, & ne destru- ctio prima motu exenti tollantur, quia quidem omnium licet sint Deo possibilia, ratione tamen naturali parum consonant. Adit tamen, quid quia Scholastici regunt hoc secundum, quid est difficultas, duos esse distinguendo mundi statu sapientis non sit ad electorum generationem, secundus ad eorum eternam manufac- tūram. In primo statu necessaria est Celi motus, & necessaria generatio, atque corruptio ex eō proveniens; in secundo non est necessaria nosus, sed statu Celi, & necessaria est celstio omnium actionum alterianum corruptio, nam mundus sensu reduci ad situm, in quo creati fuerunt. Verum hoc omnino vo- luntarie dicitur, & sine ullo fundamento, & pro hoc non est au- toritas ultra præter illam fidori, que etiam interpretat potest de sua Solis, & Lune respectivè ad mundum inferiorem, & non ad superiores orbēs; quare dicendum est cum Susto quod sic creati sunt Celi in situ maxime convenienti rerum producio- nis, ita stabunt in situ maxime convenienti conservacionis, sine nova productione, vel quia ad maiorem pulchritudinem totius universi conferente videbitur, ut inquit Sueto cit. hic etiam queri solet, in qui situ tunc elementa manebunt, & quidem locis supremo, & tenui sibi est difficultas, quia futuri sunt in suis locis supremo, & in tenui, quia hoc est illis naturale, & nulla effi- citratio, ut alter locus illis assignetur. Aliq[ue] difficultas cre- ditur, quia non est posse, ut elementa in terris, an tanta eius superficies aquis co- operienda sit, an vera pars aliquis futura fit discooperita, & im- mediet ante contigua, qua difficultas, ut Suetez loco cir- peniet ex alia, an post resurrectionem infantes cum eorum originali decadentibus habentur fini Lymbo, aut allo subterraneo, vel in superficie terra, quorum neutrum tantumq[ue] certum ex Scriptura, vel Patribus possumus affirmare, ut supradiximus qu. 3, art. 3, num. 72, n[on] enim aseretur, illos in fugienti terra habituantes esse, consequenter dicendum erit illam certam patrem aquis discooperit esse manus fratrum ad uitam illorum dominum, si vero in Lymbo, vel alio aliquo loco subterraneo.

sunt habituri, hoc necessarium non videtur, cum hoc neque ad ultum Beatorum, vel alium quempia sit necessarium, & alius ordo sit magis naturalis.

¹⁰³ Quare queritur, an cessatio motus corporum celestium sit sufficiens causa celiandi omnem alium motum, vel mutationem in his inferioribus. Affirmant Philosophi quorum fundamentum est, quoniam motus Cœli est essentia littere primus omni alio motu, vel mutatione in inferioribus, tamquam per mensura aliorum motuum, quia regulat, & velocior, mensuratur autem a mensura dependet, & sine ipsa esse non potest; ergo &c.

Confirmatur, quia in causis essentia littere ordinatis prima causa non causante, secunda causare non potest, ut patet. Cœli enim vero, & corpus activum inferiorum postea dicitur causa respectu aliquae alteracionis, vel mutationis inferiorum inferiorum, unde s. Phycritus, quod Sol, & homo generant hominem, sed Cœli non agit, nec causat aliquid nisi per motum; ergo &c. Demus, quia nulla alia videtur causa quare elementa non agent, & patientur ad invicem propter cessationem motus Cœli, siue ante, nisi ita, ita enim habeant suas formas, & qualitates activas, & passivas, seu antea, & similitudine corporibus aliis poterant damnam non videtur alia causa incorruptionis Cœli, nisi cessatio motus Cœlorum, non enim erunt incorpribilia per dorem impensis, sicut corpora Beatorum; ergo &c. Opposita sententia Theologorum communis est, quod cessatio motus corporum celestium non est causa sufficiens cessationis omnium motuum, & mutationum in his inferioribus, quod probat Doctor loc. cit. l. & Bafolius, & alii Scotifex cum ipso ex Jofre sibi habent, quod ad preces Jofie Sol sit, & Luna non est motu, & per consequentiam probable est, quod tota machina celestis stetit, & non sit motu, alioquin tota secesserit deordinata in motibus suis, & tamen certum est ex eadem Scriptura, quod Jofre, & populus Irael contraria inimicis dimicavit, & non cœlaverunt actiones, & passiones elementorum, & aliorum corporum inferiorum. Deinde probat ex Augustino loc. cit. dicente, quod cessante Cœli adhuc rotata figura si moueretur, & ita posset esse motus hic inferioris, nec impediret cessatio motus Cœli, ac etiam ex articulo Pariseni, quod error sit dicere, quod cessante motu Cœli non comovet stuprum sibi approximatum. Tandem probat ratione, quia posito activo perfecto, & passivo disponito sufficienter approximato, nec impediret sequi actione, sed cessante motu Cœli possunt ista ponit reflexum plurimum motuum, & mutationum, motus enim Cœli non est forma activa, sed passio quedam de genere passionis, non requiriat etiam nunc de facto ad motum, vel mutationem inferiorum, sicut principium per se motus, & mutationis, sed ad alteracionem influentiarum corporum celestium in hac inferiora secundum diversos situs, & aspectus, at post iudicium aliquis situs habebitur, & aspectus corporum celestium ad hac inferiora, licet motus Cœlorum cessaverit; ergo poterit adhuc haberi actio, vel alteratio, & mutatione inferiorum, manebit enim virtus activa corporum celestium, & virtutes passiva inferiorum. Quare dicendum est, quod cessante motu Cœli adhuc possent esse motus, & mutationes in his inferioribus, nisi Deus inuentum suum subspendet, & quod ipsam subterat post iudicium, ne unum elementum sic agat in aliud, vel corruptum, ut modo contingit, & similitudine corporis damnavit, & discurrerunt.

¹⁰⁴ Ad fundamentum in oppositum ait Doctor, quod motus in Cœlo est essentia littere primus, qui posuit esse alii motus sine ipso, vel ipso cessante, ut supra dictum est, & similitudine non est mensura necessaria in essendo, licet sit uniformis, & velocior, & habeat hac ratione aliquo modo rationem mensuram, & cum dicitur, quod mensuratur a mensura dependet, & sine ipsa esse non potest, inquit sub lit. 1, hoc verum esse de mensura rei in esse quidditative, & mensuratum hoc modo non potest esse finis sua mensura essentia in Metaph. c. ad aliquid, quia referunt ad ipsum, & non est contra, sicut scilicet est mensura scientie, quia scientia essentia littere ab ipso dependet; non est autem verum de mensura accidentaliter, que per applicationem, vel coextensionem mensuratur, quomodo ultra pannum mensurat; patet enim quod quantitas panni in essendo a quantitate ultime non dependet. Ita prorsus est motus primi mobilis respectu aliorum motuum, mensura, scilicet, per applicationem, non vero per terminacionem dependentis essentialem eorum, & proinde ipsa non existente, adhuc existentes illi motus in essendo successivi, quia licet mensuratum esse non posse sine mensura essentia, ut sciencia sine scibili, tamen esse potest sine accidentaliter, ut patet de ultima panni.

Ad Confirmationem negatur minor: Cœli enim non est causa essentia littere primus, & necessaria ad actionem, vel motum

seu mutationem istorum inferiorum, sed accidentaliter soli non ut dictum est. Fallum est etiam quod additur, scilicet, quod Cœli non agit, nisi per motum, non enim agit per motum suum, sicut per principium activum, sed per aliquam formam, & virtutem absolutam, unde quem bene agere in passum filio subiectum, si non moveretur per suam virtutem, vel formam absolutam manentem, dato quod Cœli quietesceret, & quod per motum suum nihil agat, & producat, patet ex dictis, quia motus eius est quodammodo passus de genere passionis, & quodammodo extrinsecus adveniens in ipso receptus, & causat ab intelligentia movente, ut ait Bafolius loc. citat. Ad ultimum negatur assumptum, quod scilicet sola cessatio motus Cœli sit causa incorruptionis elementorum, & corporum damnatorum, cum enim illius sit suspensus divini influxus generalis ad talen actionem, vel passionem, seu corruptionem, vel generationem, ut dictum est supra.

¹⁰⁵ Quinto tandem queritur, quando cessabit generatione corporum esse stium, num scilicet, ante indicium, vel in ipso iudicio, vel post iudicium patet. Plures Theologi dixerunt motum Cœlorum ante iudicium cessatum esse, statim ac omnes homines morientur, vel saltu eodem resurrectionis puncto, quod etiam Suarez l. c. probabile confer, & fundamentum est, quia tunc iam cessabit necesseas generationem, & corruptionem, ad quam Cœlorum motus ordinatur. Scotus dist. 48. cit. s. a. de hoc punto non discutit, hanc enim questionem de cessatione motus Cœlorum sub disjunctione proponit, an cessatio, iudicio, vel post cessatio mortus corporum celestium, Nilhominum probabilitas est, ut etiam tener Suar. ibidem, hanc motus corporum celestium cessationem futuram esse post iudicium expleta, & finita mundi extusione, & purgatione, ut in titulo articuli invenimus. Fundamentum est, quia eadem est ratio de iudicio motus cessatione, & de reliqua mundi purgatione, & innovatione, cum haec cessatio motus Cœlorum sit quantumdam post talis novitatis, & instauracionis mundi, sed omnes Patres, & etiam Scriptura innat hanc mundi innovationem, & instauracionem post iudicium esse futuram, non autem ante, vel in ipso iudicio; ergo idem de cessatione motus Cœlorum videtur absursum. Confirmatur, quia ut constat ex dictis supra de signis iudicis praefacientibus, sicut ad illud tempus, & ipsi iudicio diem sicut mixtorum corruptiones, & in ipsis elementis motiones violentes, & magna alteraciones, quæ quidem ex ipso Cœlorum motu praesertim procedunt modo jam explicato; ergo & s. Tunc tandem quia diuer, ac noctium vice sunt, & noctis tunc solum cessabit, quando Dominus fuerit nobis in lucem semper, & complebitur dies Iulius, ut habetur Iust. 60. sed talis vicestitudo dierum, ac noctium ex continuo Cœlorum motu provenit ergo talis motus solum post iudicium, ac mundi instauracionis cessabit. Finito autem, ac determinato Cœlorum motu, sicut probabile est, ut ait Suar. discur. 59. cit. secundum in fine scripturae, & articulo 3. in fine, istud futurae totius universi innovationem, & illustrationem tam in Cœli, quam in elementis, nulla enim ratio afignari potest, eur amplius huc illustratio, & innovatio differt, sicut ad illud insinuanda est solum mundi purgatio absorbita, tunc quia illa sit innovans, nullam ex parte agentis successione requiri, cum sit infinita virtus, ne quia etiam ex parte ipsius actionis, & termini, cum sit quedam illuminatio, & perfectio, quia finis sua contraria reficiunt fieri potest; ergo tota illustratio illa, & innovatio in illa instanti perficietur, & complebitur.

ARTICULUS QUARTUS.

De perpetuo Christi Regne in Cœli post mundi instauracionem.

¹⁰⁶ Cœli Regnum Christi Domini futurum cum suis sanctis corporibus resumptis, fuerunt aliqui antiquorum errores, & heres, ut refert Alphonus de Castro l. 3. aduersoribus Hæres, verbo Beatitudine heresi secunda. Quidam enim antiqui opinati sunt, exactis, & completis sex annorum milibus pro duratione Universi constitutis, iustitando esse et mortuis omnes justos, & Santos, & Christum in terras defensurum, & cum Sanctis suis ad novam vitam revocatis milie annis in terris regnaturum, qui proinde Millennium, seu Chiliasmus appellati sunt, ut in superioribus annuimus, & per id tempus dicitur Christum Dominum, & Santos gloriofissimum imperio, universo terrarum orbis subacto, bonorum omnium affluentia uberrima, & felicissimam vitam ducturos, ne solum bonis spiritualibus, sed corporalibus etiam cumulata. Fluxit autem hic error, ut Patres referunt infra citandi, ex prava intelligentia, & interpretatione vocis mille annis, qua usus est D. Joannes in Apocal. cap. 10. ubi de iustis loquens: Et vidi animas de-

corporalem, scilicet, & spiritualis; & eorum discrimen Salvator ipse descripsit Joan. 7. dicens: Operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vestram aeron, unde Raphael unus ex his, qui adstant coram Domino loquens Tobit cap. 12. ait, cum ellen vobiscum per voluntatem Dei, videbas quidem yobitem manducare, & bibere, sed ego cibo invisibili, qui ab hominibus videri non potest, utor, & hic Deus ipse est, quem videntes, & amantes gustant, unde Regius Propheta ait: Gustate, & videte, quam suavis est Dominus, si enim ipse Deus non esset cibus anima nostræ, nunquam Propheta præcepere, ut eis suavitatem gustaremus, non enim gustatur, nisi quod comedet potest, aut bibi, neque Moyes solo Dei colloquio quadriginta diebus abiebat corporalib[us] nutriri esset.

¹⁰⁷ Primo itaque Cerinthus quidam, vir pessimis moribus affuetus, quem dicit B. Jo: Evangelista cogitauit, inter alios errores præscripsit afferuit, post universalem hominum resurrectionem terrenam futuram esse Regnum Christi cum suis per mille annos, & eos in carnem concepientibus, & libidinibus subiectam vitam auctiorem, imo Alphonus de Castro loc. c. præter hoc ait, sensisse etiam regnum Dei post illos mille annos in terra futuram in Cœlis in voluntariis carnis, in gula, & luxuria, & quod Cerinthus haec duo afferuerit, aperte ostendit ex Eusebii lib. 3. Ecclesiastic. Hist. ca. 28. ubi de Cerintho loquens ait, quod post resurrectionem terrenam dicit futurum esse regnum Christi Jerusalim, & homines in carne iterum concepientibus, & vitis subiectam conversationem habituosis, contraria dictum quoque Scripturam quodammodo mille annos designat, in quibus multa quidem, & alia corruptionis opera, & nuptiarum felicitates dicit futuras ad eos qui libidini dediti sunt, decipiendo. Addit præterea, quod etiam Div. Dionysius, cum de Joannis revelatione differeret, & quadam secundum eum, quæ antiquitus Ecclesie tradita furent, mentionem facit hujus viri his verbis. Cerinthus, inquit, à quo Cerinthiana heres oborta est, figuris suis auctoritate magni nominis acquirere secundum Scripturam hujus pravam intelligentiam gelibet, quippe cuius haec erat heres, ut affirmaret terrenum futurum esse Christi regnum. Et quia erat ventris, gula, & libidinis deditus, & futura decernebat, quæ nisi propria libido dictabat, ventris, & corporis, quæ sub ventre sunt, incitamenta, cibis, potibus, ac nuptiis praedictis expienda, & ut aliud factrus diceret videatur, legales auctoritate felicitates rufus celebrandas, & hostias carnales iterum jugulandas. Hec Eusebius de hereti Cerinthi, que ut diximus fundatur in loc. c. Apocalip. & alii Scriptura locis male intellectis, que in utroque testamento promittunt in illa futura beatitudine cibum, & potum, ut apud Islam cap. 45. Seru mei command, vos autem servis mei, & rite obtemperate tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & quid idem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam factum impossibile, immortale, & gloriosum, & propter tunc aliumplio cibi, & vini in alimentum Corporis Christi non conveceretur, itaque cum discipulis suis manducare, & bibit ostendens veritatem resurrectionis, & eum quidem ille est, qui paulus erat. Novum autem illud appella propter novum modum, quo post resurrectionem vnum aliumpli, & bibit, non enim Corpus Christi tunc erat passibile cibo, & potu indigenas, sed iam